

STAN SANITARNY POWIATU RADOMSZAŃSKIEGO za rok 2017

Powiatowa Stacja
Sanitarno - Epidemiologiczna
w Radomsku
Aleje Jana Pawła II nr 9

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	4
II. Stan sanitarny, techniczny, funkcjonalność pomieszczeń podmiotów leczniczych stacjonarnych i ambulatoryjnych	16
III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	20
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	23
V. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	27
VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	31
VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy	36
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny	41
IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	43
Podsumowanie	45

WSTĘP

Podstawowym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku w roku 2017 było promowanie zdrowotnego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez nowe narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku zapewnia realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami :

- 1) higieny środowiska;
- 2) higieny pracy w zakładach pracy;
- 3) higieny procesów nauczania i wychowania;
- 4) higieny wypoczynku i rekreacji;
- 5) zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
- 6) higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne

- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku prowadzona jest w oparciu o tworzony corocznie na podstawie „Wytycznych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi” „Plan zasadniczych przedsięwzięć”, w którym określany jest cel, główne kierunki działania i zasadnicze zamierzenia przyjęte do realizacji na dany rok dla poszczególnych komórek organizacyjnych, harmonogram nadzoru nad obiektami oraz harmonogramy poboru próbek i wykonywania pomiarów.

Dzięki profesjonalnej kadrze pracowników oraz pracę w systemie zarządzania tutaj Stacja jest w stanie zapewnić wykonywanie swoich zadań na właściwym poziomie.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku obejmuje swoim działaniem powiat radomszczański tj. 3 miasta i 14 gmin (378 miejscowości).

W 2017 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomsku znajdowało się **2385 obiektów**, przeprowadzono ogółem **1798 kontroli**, wydano **329 decyzji** administracyjnych merytorycznych oraz **229 decyzji** płatniczych, pobrano **777 próbek** do badań, nałożono **36 mandatów** karnych na kwotę **7.600 zł.** oraz **2 kary pieniężne** na kwotę **50.000 zł.**

W 2017 roku przeprowadzano również liczne kontrole poza harmonogramem, wynikające z otrzymanych powiadomień w ramach funkcjonującego systemu RASFF, wniesionych podań od ludności wnioskujących o podjęcie interwencji oraz na polecenie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (kontrole akcyjne) itp.

Poniższa ocena ma na celu przedstawienie wyników działań, jakie na rzecz społeczeństwa powiatu radomszczańskiego podejmuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku i może być pomocna przy podejmowaniu przez organy samorządowe decyzji na rzecz dalszej poprawy w zakresie zdrowia publicznego w Powiecie Radomszczańskim.

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych jest własnym źródłem informacji na temat stanu zdrowia społeczeństwa. Systematyczne, wieloletnie gromadzenie danych statystycznych, czyli po prostu nadzór epidemiologiczny, daje możliwość obserwowania zmian w zachorowalności, trendów i tendencji oraz cykliczności występowania pewnych chorób, czy wreszcie skuteczności podejmowanych działań zapobiegawczych, w tym przede wszystkim szczepień ochronnych.

Czułość nadzoru decyduje między innymi o szybkości reagowania w przypadku pojawienia się chorób zawlekanych lub rzadko występujących, ale o dużym potencjale zakaźnym. Skuteczność funkcjonowania nadzoru w dużej mierze zależy od podstawowego ogniwa w systemie zbierania danych, jakim jest rzetelne zgłaszanie rozpoznanych przypadków. Problemy z przepływem informacji mogą w konsekwencji spowodować zbyt późne podjęcie działań zapobiegawczych, co w przypadku niektórych chorób zakaźnych grozi wybuchem epidemii.

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie radomszczańskim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń, jakie zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Radomsku w 2017 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.

W całej Polsce zgłaszanie, kwalifikacja i rejestracja zachorowań na niektóre choroby zakaźne opiera się na opracowanych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego „Definicjach przypadków chorób zakaźnych”. Zastosowanie powyższych definicji ma na celu ujednoczenie zgłaszalności i zapewnienie porównywalności danych, zbieranych w ramach nadzoru epidemiologicznego w Polsce oraz we Wspólnocie Europejskiej.

Analizą zostały objęte jednostki i zespoły chorobowe, które stanowiły problem epidemiologiczny, lub były monitorowane w ramach programów realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W roku 2017 przeprowadzono **420 wywiadów epidemiologicznych** dotyczących jednostek chorobowych zarejestrowanych w sprawozdaniu MZ 56, jak również chorób nie zakwalifikowanych do rejestracji.

Dane za rok 2017 zostały porównane z danymi za dwa poprzednie lata oraz w niektórych jednostkach chorobowych z danymi za pięć lat.

Współczynniki zapadalności dla chorób zostały policzone na 100 tys. ludności.

Współczynnik zapadalności (zachorowalności) to liczba nowych zachorowań na określoną chorobę na danym terenie w określonym czasie w stosunku do liczby ludności wg stanu 30.06 * współczynnik (1000, 10000 czy 100000).

Liczba mieszkańców powiatu radomszczańskiego wg danych GUS (stan na 30.06.2017 r.) w porównaniu do roku 2016 zmniejszyła się o 705 osób i wynosi :

Ludność tys. <i>ogółem</i>	Kobiety	Mężczyźni
113 970	58 136	55 834

W powiecie radomszczańskim ogółem w roku 2017 zarejestrowano **11 117 przypadków zachorowań** tj :

- 1110 zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia,
- 9 959 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę,
- 48 zachorowań na gruźlicę

w związku z czym **447 osób** było hospitalizowanych.

1.1. Choroby szerzące się drogą pokarmową

Salmonellozy - zatrucia pokarmowe

Mimo, iż od lat obserwuje się poprawę w zakresie higieny żywności (przygotowywanie, transport, składowanie oraz przyrządzanie i spożywanie potraw), co ma wpływ na zapadalność na te choroby, to i tak nadal zachorowania na zatrucia pokarmowe wymagają czujności oraz działań mających na celu podniesienie standardów sanitarnych.

W 2017 roku w powiecie radomszczańskim liczba zatruc pokarmowych w porównaniu do roku 2016 wzrosła. Zarejestrowano 34 zachorowania wywołane przez pałeczki *Salmonella*. 25 osób chorych wymagało hospitalizacji. Podobnie jak w latach poprzednich dominującym typem serologicznym była *Salmonella Enteritidis* (12 przypadków), *Salmonella Dublin* (11 przypadków).

Wszystkie przypadki miały charakter indywidualny i nie były powiązane ze sobą epidemiologicznie.

Grupę jednostek chorobowych, których występowanie wiąże się między innymi ze stanem sanitarnym przedstawia - *tabela 1*.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2017 r. rejestrowano jedno ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową, które wystąpiło w mieszkaniu prywatnym w Radomsku (w 2016 r. nie rejestrowano ogniska). Zachorowało 7 osób dorosłych, nadzorem epidemiologicznym objęto 9 osób.

Stwierdzono, że czynnikiem etiologicznym ogniska przenoszonego drogą pokarmową były bakterie *Salmonella Typhimurium*.

Uznano, że przyczyną wystąpienia ogniska było nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny – tj. mycia rąk przy przygotowywaniu i podawaniu posiłku.

Nośnikiem zakażenia było ciasto - karpotka – z którego wyhodowano pał. *Salmonella Typhimurium*.

Tabela 1. Zatrucia pokarmowe (liczba przypadków) w latach 2015-2017

<i>Jednostka chorobowa</i>	2017		2016		2015	
	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>
Zatrucia pokarmowe (<i>Salmonellozy</i>)	34	38,74	26	29,81	30	34,74
Zatrucia pokarmowe (<i>Czerwonka</i>)	0	0	0	0	0	0
Zatrucia pokarmowe (<i>Jadem kielbasianym</i>)	0	0	0	0	0	0

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

- W 2017 r. zarejestrowano o dwa przypadki więcej niż w 2016 r. zakażeń z objawami żołądkowo-jelitowymi wywołanych przez czynniki bakteryjne oraz inne określone i nieokreślone bakterie (tabela 2).
- W 2017 r. zarejestrowano 75 przypadków biegunek i zapalenia żołądkowo-jelitowego o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 (w 2016 r. rejestrowano 77 przypadków).

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe:

- wywołane przez Clostridium difficile

W 2017 r. zarejestrowano 36 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* (wsp. zapadalności 14,81). Zachorowania wystąpiły głównie u osób starszych, w większości były to kobiety (27 przypadków), pochodzące z miasta (16 przypadków). Zakażenia, u których rozpoznano *Clostridium difficile*, należą do osób często chorujących, poddawanych antybiotykoterapii. W roku poprzednim odnotowano również 36 przypadków zachorowań.

W 2017 r. nie stwierdzono zachorowań na dur brzuszny, dury rzekome i czerwonkę.

W 2017 r. w następstwie wykonanych badań laboratoryjnych zarejestrowano 7 nosicieli bakterii Salmonella, w tym 4 po przebyciu zakażenia pokarmowego, 2 w ramach badań ze styczności i 1 osoba z badań na nosicielstwo.

Nosiciel może stać się źródłem infekcji dla wrażliwych na zakażenie osób w jego środowisku. Dlatego ze względów epidemiologicznych ważne jest wykrywanie oraz leczenie nosicieli chorób zakaźnych. Po ustąpieniu nosicielstwa 6 nosicieli wykreślono z ewidencji.

Wirusowe zakażenia jelitowe

Analizując sytuację zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy na przestrzeni kilku lat można zauważyć tendencję wzrostową tych zachorowań. W 2017 r. zarejestrowano 83 przypadki zachorowań (wsk. zapadalności 94,59), natomiast w 2016 r. było to 35 zarejestrowanych przypadków. Zachorowania, które wystąpiły u dzieci do lat 2 w 2017 r. stanowiły 49% ogółu zachorowań. Zalecane szczepienia ochronne przeciwko zakażeniom rotawirusowym wykonano u 210 dzieci (w 2016 r. u 184 dzieci) - tabela 5.

Należy zauważyć, że do zakażeń i zatruc pokarmowych u dzieci w wieku do lat 2 dochodzi niemal wyłącznie w środowisku domowym. Liczba dzieci objętych opieką w formie zinstytucjonalizowanej np. w żłobkach jest niewielka. Organy władzy publicznej mają niewielki wpływ na zapobieganie zakażeniom i zatruciom pokarmowym w środowisku domowym. Pewien wpływ może odgrywać oświata zdrowotna poprzez kształtowanie zachowań prozdrowotnych na rzecz zwiększania higieny osobistej, otoczenia oraz higieny przygotowania posiłków, a także propagowania szczepień ochronnych małych dzieci przeciw rotawirusom.

Tabela 2. Inne bakteryjne zakażenia jelitowe w powiecie radomszczańskim w latach 2015- 2017

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	2017		2016		2015	
	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
wywołane przez <i>E. coli</i> biegunkotwórczą	2	2,27	7	8,02	5	4,31
wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i>	3	3,41	0	0	5	4,31
wywołane przez inne czynniki określone i nieokreślone	15	17,09	11	12,6	14	12,08
RAZEM	20	22,79	18	20,64	25	21,58

1.2. Wirusowe zapalenia wątroby

Wśród wirusów hepatotropowych możemy rozróżnić między innymi :

- wirus zapalenia wątroby typu A, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu A
- wirus zapalenia wątroby typu B, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu B
- wirus zapalenia wątroby typu C, który wywołuje wirusowe zapalenie wątroby typu C

W 2017 r. zarejestrowano 3 przypadki **wirusowego zapalenia wątroby typu A** - potwierdzone badaniami serologicznymi tj. wykryto przeciwciała anty-HAV.

Od wielu lat w PSSE Radomsko nie rejestrowano zachorowań na WZW typu A.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A to ostra choroba zakaźna do zakażenia której dochodzi głównie przez:

- kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa znajdującego się na nieumytych po wyjściu z toalety rękach);
- spożycie skażonego pożywienia (np. nieumytych owoców) i skażonej wody;
- kontakt seksualny z osobą zakażoną lub chorą.

Zapewnienie w Polsce powszechnego dostępu do wody pitnej poddawanej uzdatnianiu oraz wprowadzenie kanalizowania wsi i małych miast spowodowało, że od lat dziewięćdziesiątych występuje niska zachorowalność na WZW typu A, przy czym nie obserwuje się dużych ognisk epidemicznych, a jedynie pojedyncze zachorowania, będące skutkiem zawleczenia zakażeń HAV w wyniku wyjazdów turystycznych do krajów o nadal wysokiej endemiczności ich występowania.

Metody zapobiegania to: przestrzeganie zasad higieny osobistej, mycie rąk po wyjściu z toalety, mycie rąk przed przygotowaniem posiłków i przed jedzeniem, szczepienie osób zatrudnionych przy dystrybucji i produkcji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, szczepienie dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZWA, szczepienie osób wyjeżdżających do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW A.

Zachorowalność na wirusowe zapalenie wątroby krwiopochodne w powiecie radomszczańskim utrzymuje się na bezpiecznym poziomie i nie stanowi większego problemu epidemiologicznego.

Jest to następstwem konsekwentnej, wieloletniej realizacji szczepień ochronnych przeciwko wzw typu B oraz pełnienia w podmiotach leczniczych właściwego nadzoru epidemiologicznego eliminującego przyczyny szerzenia się tych zakażeń.

- W 2017 r. podobnie jak w 2016 r. nie rejestrowano zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu B.
- W 2017 r. w porównaniu do roku 2016 zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby typu B – przewlekłe nieznacznie spadła. Zarejestrowano 15 przypadków wzv typ B tj. o 2 przypadki mniej niż w 2016 r.
- W 2017 r. zarejestrowano 10 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typ C, w 2016 r. zarejestrowano 14 przypadków.

Większość zgłaszanych i rejestrowanych przypadków WZW B i C nadal stanowią przewlekłe WZW B i C, czyli przypadki zakażeń wirusami HBV i HCV, do których doszło przed kilkoma, a nawet kilkunastoma latami co może świadczyć o lepszej zgłaszalności tych przypadków, a także o lepszej obecnie wykrywalności.

Sekcja Nadzoru Epidemiologii prowadziła nadzór nad osobami chorymi i osobami z kontaktu z chorym.

Ogółem w 2017 r. przeprowadzono nadzór nad 78 osobami z kontaktu z osobą zakażoną.

1.3. Choroby wieku dziecięcego

Liczbę zachorowań na choroby wieku dziecięcego przedstawia *tabela 3*.

Tabela 3. Liczba zachorowań na choroby wieku dziecięcego w latach 2015-2017

<i>Jednostka chorobowa</i>	2017		2016		2015	
	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>	<i>Liczba zachorowań</i>	<i>współczynnik zapadalności</i>
<i>Ospa wietrzna</i>	542	617,71	442	506,86	196	169,21
<i>Krztusiec</i>	23	26,21	40	45,87	65	56,11
<i>Świnka nagminne zapalenie przyusznic</i>	1	1,13	0	0	3	2,58
<i>Różyczka</i>	2	2,27	3	3,44	5	4,31
<i>Płonica</i>	14	15,95	43	49,31	38	32,80
<i>Odra</i>	0	0	0	0	0	0

➤ W 2017 r. zapadalność na *krztusiec* w porównaniu z 2016 r. nieznacznie zmniejszyła się, przy czym 96% zarejestrowanych zachorowań stanowiły przypadki możliwe (22 przypadki) tj. takie, w których rozpoznanie postawiono na podstawie obrazu klinicznego, bez potwierdzenia laboratoryjnego. Można przypuszczać, że część zachorowań zgłoszonych jako przypadki krztuśca może być spowodowana przez pałeczki krztuśca rzekomego lub nawet inne drobnoustroje.

- W 2017 r. w porównaniu do roku 2016 odnotowano wzrost zapadalności na **ospę wietrzną**. Zarejestrowano 542 przypadki. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w przedziale wiekowym 5-9 lat (305 przypadków). Zachorowania na tą chorobę cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego. Na ospę wietrzną nie są prowadzone obowiązkowe szczepienia (za wyjątkiem grup ryzyka).
- W 2017 r. rejestrowano jedno zachorowanie na **świnkę**, 2 zachorowania na **różyczkę**. Zmniejszenie liczby tych zachorowań zapewne spowodowane jest wprowadzeniem do kalendarza obowiązkowych szczepień ochronnych, ale może być również wynikiem cyklicznej zmienności liczby zachorowań na te choroby.
- W 2017 r. zmniejszyła się liczba zachorowań na płonicę.
- W 2017 r. podobnie jak w 2016 r. nie rejestrowano przypadków zachorowań na **odrę**.

1.4. Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego – neuroinfekcje

W 2017 r. rejestrowano po dwa przypadki zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii bakteryjnej i zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii wirusowej (wsp. zapadalności 2,27).

1.5. Choroba inwazyjna

- W 2017 r. rejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* tj. inne określone i nieokreślone (w 2016 r. rejestrowano 1 przypadek posocznicy).
- W 2017 r. rejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*, (w 2016 r. nie rejestrowano).
- W 2017 r. nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej - *Neisseria meningitidis*, (w 2016 r. rejestrowano 1 przypadek).
- W 2017 r. rejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae* typu *b*, (w 2016 r. nie rejestrowano).

1.6. Inne choroby zakaźne

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W 2017 r. podobnie jak w 2016 r. zgłoszono 2 przypadki- nowe zakażenie HIV.

Choroby przenoszone drogą płciową

W 2017 r. rejestrowano 2 przypadki kiły tj. 1 przypadek kiły wczesnej, 1 przypadek kiły późnej (w 2016 r. i 2015 r. rejestrowano po 3 przypadki kiły) oraz 1 przypadek - inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez *Chlamydie*.

Grypa i zachorowania grypopodobne

W 2017 r. do PSSE Radomsko zgłoszono **9 959** zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (wsp. zapadalności 11 350,27), w tym 2277 zachorowań u dzieci do lat 14. Dane pochodzą ze sprawozdań M Z-55 meldunki o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę. Kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL.

W nadzorze SENTINEL w 2017 r. uczestniczył lekarz z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ładzicach.

Pobrano próby do badań wirusologicznych w kierunku grypy i innych wirusów oddechowych od 8 osób. Ogółem potwierdzono 5 przypadków grypy.

Skutecznym sposobem ochrony przed grypą jest unikanie dużych skupisk ludzkich w okresie epidemii, utrzymanie właściwego poziomu higieny osobistej i środowiska oraz poddanie się szczepieniom ochronnym. Rozpowszechnianie szczepień p/ grypie nadal jest niewielkie i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną choroby (*tabela 5*).

Najwyższą tygodniową zapadalność w 2017 r. zanotowano w okresie od :

- 16.01.2017 r. do 22.01.2017 r.

Gruźlica

W 2017 r. w PSSE w Radomsku zarejestrowano 48 przypadków rozpoznanej gruźlicy tj. o 27 przypadków więcej niż w 2016 r. (*wsp. zapadalności 54,70*), w tym 17 przypadków gruźlicy potwierdzonej mikroskopowym badaniem z posiewem bakteriologicznym.

Objęto nadzorem epidemiologicznym 142 osoby z kontaktu domowego, w miejscu pracy i nauki.

Wyższą zapadalność rejestrowano wśród mieszkańców wsi, oraz wśród mężczyzn. Najwyższą zapadalność odnotowano w grupach wiekowych u osób powyżej 50 roku życia (11 osób), od 30 do 50 roku życia (9 osób).

W 2017 r. w powiecie radomszczańskim rejestrowano 3 zgony z powodu gruźlicy (w 2016 r. nie rejestrowano).

W 2017 r. wystąpiło ognisko gruźlicy w skupisku tj. w szkole. Zachorowała uczennica szkoły średniej. Postępowano zgodnie z „Procedurą postępowania w zakresie zwalczania i zapobiegania gruźlicy na terenie województwa łódzkiego”. Po nawiązaniu współpracy i uzyskaniu stanowiska Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie chorób płuc u dzieci Dr n. med. Anny Pankowskiej podjęto akcję profilaktyczną w związku z zachorowaniem na gruźlicę w skupisku tj. zorganizowano spotkanie konsultanta z rodzicami, nauczycielami, objęto nadzorem osoby z otoczenia.

Borelioza z Lyme

Spośród innych chorób zakaźnych podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu i rejestracji wymienić należy boreliozę.

Na terenie działania PSSE Radomsko w 2017 r. zarejestrowano spadek zachorowań na boreliozę z Lyme. Zarejestrowano 64 przypadki boreliozy (*wsp. zapadalności 72,94*), w 2016 r. rejestrowano 108 przypadków.

Wg definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego 53 przypadki zostały zakwalifikowane jako potwierdzone na podstawie badań laboratoryjnych lub stwierdzenia obecności rumienia wędrującego. We wszystkich przypadkach wdrożono antybiotykoterapię.

Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę

Na 138 osób, które miały kontakt ze zwierzętami, 13 osób zakwalifikowano do szczepień i zaszczepiono.

W 2017 r. zarejestrowano o 12 przypadków więcej pokąsań przez zwierzęta niż w 2016 r. Sekcja Nadzoru Epidemiologii PSSE w Radomsku ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych.

Najczęstszymi sprawcami pokąsań były zwierzęta domowe, głównie psy (110 przypadków), koty (22 przypadki) i 6 pokąsań przez zwierzęta dzikie tj. nietoperza, małą, szczura.

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń.

W 2017 r. przeprowadzono **420 dochodzeń epidemiologicznych/ wywiadów**, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Dochodzeniem epidemiologicznym objęto ogółem **342 osoby**.

W ramach nadzoru pobrano **252 próby** od 146 osób (od chorych, nosicieli, ozdrowieńców, osób ze styczności z chorym lub nosicielem).

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonej zakaźnej chorobie lub zakażeniu u zaszczepionej osoby lub populacji.

Uodpornienie czynne dzieci w Polsce wykonywane jest w drodze realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Szczepienia ochronne w powiecie radomszczańskim prowadzone są w 23 podmiotach leczniczych oraz na oddziale noworodkowym szpitala.

Podczas przeprowadzonych kontroli w punktach szczepień zwrócono szczególną uwagę na:

- wdrażanie obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych,
- stan zaszczepienia dzieci i młodzieży,
- postępowanie z preparatami szczepionkowymi zgodnie z opracowaną procedurą,
- maksymalne wykorzystanie szczepionek wielodawkowych,
- daty ważności, sposób magazynowania i transportowania preparatów szczepionkowych,
- prawidłowe opracowanie dokumentacji związanej z niepożądanymi odczynami poszczepiennymi,
- ocena funkcjonowania monitoringu w urządzeniach chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych w punktach szczepień.

Realizacja szczepień ochronnych w ramach Programu Szczepień Ochronnych ma wpływ na sytuację epidemiologiczną nadzorowanego terenu, w szczególności przyczynia się do spadku liczby zachorowań na choroby zakaźne i spadku liczby występujących powikłań po przebytej chorobie.

W 2017 r. w Programie Szczepień Obowiązkowych wprowadzono szczepienie przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* jako obowiązkowe szczepienie dla dzieci urodzonych po dniu 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. zarejestrowano **22 niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)**, w tym 17 łagodnych i 5 poważnych.

W tabeli 4 porównano liczbę oraz rodzaj NOP zarejestrowanych w PSSE Radomsko w latach 2012-2017.

Tabela 4. Niepożądane odczyny poszczepienne w latach 2012-2017

Rok	Ilość i rodzaj NOP			
	Ogółem	Łagodny	Poważny	Ciężki
2012	6	5	1	0
2013	9	8	0	1
2014	9	7	1	1
2015	10	9	1	0
2016	16	12	3	1
2017	22	17	5	0

Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych lub inna przyczyna nie podawana przez rodziców/ opiekunów.

Liczba osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych na koniec 2017 r. na terenie powiatu radomszczańskiego wynosiła **63 dzieci**. W stosunku do 2016 r. przybyło 31 osób.

Wobec rodziców dzieci uchylających się od szczepień postępowano zgodnie z wytycznymi Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi dotyczącymi postępowania w sytuacjach odmowy wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych w województwie łódzkim tj. wysłano 36 informacji do obojga rodziców, wydano 21 postanowień, wystawiono 38 upomnień, wystawiono 23 tytuły wykonawcze, które zostały przesłane wraz z wnioskami do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno –Epidemiologicznej w Łodzi.

Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych. Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona internetowa uruchomiona w ramach akcji informacyjnej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” i strona Państwowego Zakładu Higieny <http://szczepienia.pzh.gov.pl/> Duża liczba użytkowników świadczy o potrzebie prowadzenia portali, dzięki którym opiekunowie mogą uzyskać rzetelną informację na temat szczepień ochronnych.

Na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 51) ogłasza się Program Szczepień Ochronnych na dany rok, który stanowi załącznik do komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego.

Program Szczepień Ochronnych zwany dalej „PSO”, składa się z następujących części:

I. Szczepienia obowiązkowe.

A. Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku – kalendarz szczepień.

B. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie w związku z przesłankami klinicznymi lub epidemiologicznymi.

C. Szczepienia poekspozycyjne.

II. Szczepienia zalecane.

III. Informacje uzupełniające – zasady szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym.

IV. Ogólne zasady przeprowadzania i organizacji szczepień.

Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie radomszczańskim w latach 2014 - 2017 przedstawia *tabela 5*.

Tabela 5. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie radomszczańskim w latach 2014-2017

<i>Uodpornienie przeciw chorobie</i>	2017	2016	2015	2014
<i>Rotawirusy</i>	210	184	184	158
<i>p/wirusowi brodawczaka ludzkiego</i>	8	5	11	7
<i>przeciw inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae</i>	255 <i>oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO</i>	375	319	302
<i>Neisseria meningitidis</i>	68	84	50	95
<i>Wzw typ A</i>	57	21	24	36
<i>Wzw typ B</i>	1567	1754	1852	1732
<i>Kleszczowe zapalenie mózgu</i>	26	60	44	58
<i>Dur brzuszny</i>	48	35	20	41
<i>Ospa wietrzna</i>	51	64	39	39
<i>Grypa</i>	1620	1341	1478	1328

- W 2017 r. wzrosła liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych preparatami szczepionkowymi zalecanymi przeciw WZW typu A, grypie, rotawirusom, durowi brzuszemu.
- Zmniejszyła się liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych przeciw inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, ponieważ zgodnie z PSO dzieci urodzone po 31.12.2016 r. szczepienie to mają jako szczepienie obowiązkowe.
- W 2017 r. w stosunku do 2016 r. szczepienie przeciw WZW typu B, meningokokom, kleszczowemu zapaleniu mózgu, ospie wietrznej zmniejszyło się.

Analizę wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku w powiecie radomszczańskim zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2016-2017 przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Analiza wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2016-2017

Rodzaj szczepienia	Rok sprawozdawczy 2017		Rok sprawozdawczy 2016	
	rok urodzenia	wykonawstwo	rok urodzenia	wykonawstwo
GRUŻLICA – szczepionka BCG noworodki	2017	98,63 %	2016	98,9 %
	2016	99,25 %	2015	99,4 %
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY typu B (WZW typu B) szczepienie pierwotne i uzupełniające	2017	85,1 %	2016	85,2 %
	2016	98,6 %	2015	99,2 %
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne	2017	44,3 %	2016	56,5 %
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne	2017	44,3 %	2016	56,5 %
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne	2017	44,3 %	2016	56,5 %
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA szczepienie podstawowe	2016	79,7 %	2015	85,7 %
	2015	96,1 %	2014	97,3 %
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne i uzupełniające	2016	96,0 %	2015	98,2 %
	2015	98,4 %	2014	99,1 %
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne i uzupełniające	2016	96,0 %	2015	98,2 %
	2015	98,4 %	2014	99,2 %
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne i uzupełniające	2016	96,1 %	2015	98,4 %
	2015	98,9 %	2014	99,2 %
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC 6-ty rok życia szczepienie I przypominające	2012	85,5 %	2011	84,3 %
	2011	95,4 %	2010	96,8 %
POLIOMYELITIS 6-ty r. ż. szczepienie I przypominające	2012	85,5 %	2011	84,2 %
	2011	95,3 %	2010	96,9 %
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA 10-ty rok życia szczepienie przypominające	2008	89,5 %	2007	91,6 %
	2007	97,0 %	2006	97,9 %
BŁONICA, TEŻEC, KRZTUSIEC 14-ty rok życia szczepienie II przypominające	2004	93,6 %	2003	93,5 %
BŁONICA, TEŻEC 19-ty r. ż. szczepienie III przypominające	1999	85,0 %	1998	85,2 %
	1998	94,7 %	1997	96,0 %

Z tabeli 6 wynika:

1. wszczepialność noworodków p/gruźlicy nieznacznie zmniejszyła się z 98,9% na 98,63%.

Nie zaszczepionych pozostało 13 dzieci (rodzice trójki dzieci nie wyrażają zgody na szczepienie, troje dzieci przybyło z zagranicy, czworo dzieci - okresowe odroczenia lekarskie, troje dzieci uchylający się od obowiązku szczepień ochronnych).

Natomiast z rocznika 2016 nadal nie zaszczepiono 7 dzieci z powodu (uchylania się od obowiązku szczepień - cztery osoby, u dwójki dzieci szczepienia planowane są w Poradni Konsultacyjnej, jedno dziecko przybyło z zagranicy),

2. uodpornienie małych dzieci p/ WZW B utrzymuje się na podobnym poziomie,

3. zaszczepienie małych dzieci w pierwszym i drugim roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis zmniejszyło się o 12,2 % z powodu czasowych odroczeń od szczepień ochronnych oraz uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych,

4. szczepienie p/odrze, śwince, różyczce zmniejszyło się o 6% (uchylający się od obowiązku szczepień ochronnych, czasowe odroczenia),

5. liczba zaszczepionych w 6-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis nieznacznie wzrosła,

6. ilość zaszczepionych w 14-tym roku życia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do roku ubiegłego,

7. ilość zaszczepionych w 19-tym roku życia p/błonicy, tężcowi nieznacznie zmniejszyła się.

Przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie powiatu radomszczańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

II. STAN SANITARNY, TECHNICZNY, FUNKCONALNOŚĆ POMIESZCZEŃ PODMIOTÓW LECZNICZYCH STACJONARNYCH I AMBULATORYJNYCH

Sekcja Nadzoru Epidemiologii w 2017 r. podobnie jak w latach poprzednich realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno - sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w nadzorowanych obiektach.

Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

1. Działalność kontrolno-represyjna

Pod stałym nadzorem Sekcji Nadzoru Epidemiologii PSSE w Radomsku znajduje się ogółem **260 obiektów** w tym:

Działalność wykonywana przez podmioty lecznicze ogółem **74** tj.:

Stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

- Zakłady Pielęgnacyjno-Opiekuńcze - 3
- Inne - 1

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

- Przychodnie, Ośrodki Zdrowia, Poradnie - 53
- Medyczne laboratoria diagnostyczne - 3
- Zakłady rehabilitacji - 3
- Inne - 11 (Pogotowia Ratunkowe- 3, punkty pobrań materiału do badań -7, Regionalne centrum krwiodawstwa -1)

Działalność lecznicza wykonywana przez praktykę zawodową ogółem **186** tj.:

Indywidualne praktyki lekarskie, Specjalistyczne praktyki lekarskie, Grupowe praktyki lekarskie, w tym 9 inne (sklepy medyczne -7, transport sanitarny -1, gabinety lekarskie NATURA -1).

Ogółem w podmiotach leczniczych przeprowadzono **112 kontroli**, w tym 40 w punktach szczepień.

Wydano **3 decyzje administracyjne** tj. 1 decyzja odsuwająca od pracy, 1 decyzja wygaszająca, 1 decyzja opłatowa.

W 2017 r. zastosowano 1 karanie mandatowe na kwotę 200 zł.

2. Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów

Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w 2017 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi, prowadzącymi działalność medyczną ocenia się, że z roku na rok stan placówek pod względem sanitarno – higienicznym ulega poprawie.

Stan sanitarno – techniczny nadzorowanych obiektów ocenia się pozytywnie, drobne usterki techniczne, na które wydano zalecenia dotyczyły: NZOZ TMK, SPZOZ Gidle, Przychodnia VOLVER, NZOZ MEDAX, SPZOZ Przedbórz (uchybień te nie miały znacznego wpływu na jakość wykonywanych usług).

SPZOZ w Wielgomłynach dostosował obiekt do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26.06.2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą zgodnie z wcześniej wydaną decyzją tj. zapewnił kabinę higieny intymnej odpowiednio wyposażonej w poradni ginekologicznej.

We wszystkich podległych podmiotach leczniczych stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą *o wyrobach medycznych i produktach biobójczych*. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas, zastosowanie).

Wyniki kontroli prowadzonych w ramach interwencji

Do Sekcji Nadzoru Epidemiologii w Radomsku w 2017 r. wpłynął 1 wniosek od ludności o podjęcie interwencji w sprawie:

- nieprzestrzegania procedur higieniczno sanitarnych i złego stanu sanitarno-technicznego w NZOZ HAPPY DENT Specjalistyczna Przychodnia Stomatologiczna Radomsko ul. Krakowska 47 (skarga nieuzasadniona).

Kontrola sanitarna przeprowadzona w tym obiekcie nie wykazała nieprawidłowości.

W 2017 r. w czasie bieżącej kontroli w jednej placówce zastosowano karanie mandatowe na kwotę 200 zł. za nieprawidłowości dot. nieprzestrzegania procedur postępowania ze sprzętem po sterylizacji i jego przechowywania tj. przeterminowany sprzęt jednorazowego użycia. Po kontroli sprawdzającej stan sanitarny uległ poprawie.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne. Na terenie powiatu ogółem zarejestrowane są 74 urządzenia sterylizacyjne.

W placówkach prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji. W 2017 r. ogółem w placówkach medycznych do badań skuteczności sterylizacji zużyto 1712 testów sporał A –12 prób kwestionowano.

Wysoka skuteczność procesu sterylizacji oznacza osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanek.

Sterylizacja przeprowadzana jest w autoklawach parowych usytuowanych w gabinetach zabiegowych lub w oddzielnych pomieszczeniach/aneksach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Coraz więcej placówek dostosowało warunki w jakich przeprowadzane są czynności związane z obróbką narzędzi – reorganizacja polegała przede wszystkim na zachowaniu ruchu jednokierunkowego w ciągu technologicznym sterylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W 2017 r. nie przeprowadzano zabiegów dezynsekcji, natomiast zabiegi deratyzacji przeprowadzane były sporadycznie w pomieszczeniach gospodarczych, piwnicach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu z bielizną czystą i brudną.

Miejsca gromadzenia bielizny brudnej wydzielane są poza pomieszczeniami w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Bielizna gromadzona jest w workach foliowych. Pranie i dezynfekowanie bielizny odbywa się zgodnie z ustalonymi zasadami za pomocą środków dopuszczonych do obrotu.

W SPZOZ Zakład Pielęgnacyjno Opiekuńczy w Przedborzu bielizna prana jest przez firmę zewnętrzną „SAMURAJ” z siedzibą w Kajetanowie gm. Przedbórz. Natomiast w NZOZ ZPO Taras bielizna prana jest w wydzielonym pomieszczeniu - pralni.

Centrum Medyczne AGAMED - Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy w Pławnie ul. Radomszczańska 17, podpisał umowę na usługi pralnicze z PPHU ATU SERVICE 95 -020 Andropol ul. Urocz 1.

Natomiast NZOZ „MEDAX” i NZOZ „PROMED” zawarł umowę na pranie bielizny i odzieży ochronnej z Toruńskimi Zakładami Materiałów Opatrunkowych S.A. w Toruniu – Pralnia „Citonet” w Łodzi, ul. Świętojańska 5/9, natomiast bielizna pochodząca z Centrum Dializa – Stacja Dializ Radomsko prana jest przez firmę MediSept spółka z o.o. Motycz z Konopnicy.

Nadzorowane podmioty lecznicze coraz częściej stosują bieliznę jednorazowego użytku (podkłady, serwety, ręczniki). Odzież ochronna zazwyczaj prana jest we własnym zakresie.

Kontrole sanitarne z zakresu gospodarki odpadami pochodzenia medycznego w podmiotach leczniczych w 2017 r. nie wykazały nieprawidłowości. Transport wewnętrzny odpadów medycznych i magazynowanie odbywa się w sposób prawidłowy, podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na transport i utylizację odpadów pochodzenia medycznego z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia.

Od 24 listopada 2017 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowego postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1975), z którym podmioty lecznicze zostały zapoznane i wdrożyć do stosowania.

Odpadki komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach. Wywozem zajmują się wyspecjalizowane firmy.

3. Ocena działalności zespołów do spraw zakażeń szpitalnych

Zakażenia wewnątrzszpitalne to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla hospitalizowanych pacjentów. Zakażeń tych nie można całkowicie wyeliminować, a jedynie doprowadzić do minimalizacji ich występowania.

We wszystkich podmiotach leczniczych, w których udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne powołane zostały Zespoły ds. Zakażeń Zakładowych.

W Szpitalu Powiatowym w Radomsku i pozostałych stacjonarnych placówkach świadczących usługi całodobowo w 2017 r. nie rejestrowano ognisk epidemicznych. Bieżąca działalność zespołów ds. zakażeń koncentruje się na analizowaniu i aktualizowaniu procedur epidemiologicznych, adekwatnie do dostrzeganych zagrożeń, zmieniających się wymagań w nowelizowanych przepisach prawnych, standardów postępowania i potrzeb medycznych.

Cały personel szpitala musi posiadać wiedzę w zakresie profilaktyki zakażeń szpitalnych. Wiedzę tę trzeba poprzeć właściwą, codzienną praktyką, z konsekwentnym przestrzeganiem i egzekwowaniem obowiązujących procedur i standardów.

Wnioski:

1. Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu radomszczańskiego w 2017 r. można określić jako stabilną.
Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa, nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność uruchamiania elementów zarządzania kryzysowego.
2. W 2017 r. liczba zachorowań na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 utrzymuje się na podobnym poziomie co w 2016 r.
3. W porównaniu do 2016 r., w 2017 r. zwiększyła się zapadalność na grypę sezonową (9959 przypadków), co wynika z ciągłej ewolucji wirusa mającej znaczenie dla wywoływania w populacji ludzkiej okresowych epidemii.
4. Zaobserwowano spadek zachorowań na choroby wieku dziecięcego tj. różyczkę, krztusiec, płonicę natomiast zaobserwowano wzrost zachorowań na świnkę i ospę wietrzną. W/w choroby cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego.
5. Po kilku latach przerwy w 2017 r. zarejestrowano 3 przypadki WZW typu A.
6. Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta zwiększyła się w stosunku do 2016 r., liczba osób, u których podjęto decyzję o szczepieniu p/ wścieklicznie utrzymała się na podobnym poziomie.
7. W 2017 r. zwiększyła się zapadalność na gruźlicę. Chorobę tą głównie wykrywa się u osób w wieku powyżej 50 roku życia, częściej u mężczyzn niż kobiet i u mieszkańców wsi niż miast. Wystąpiło ognisko gruźlicy w szkole – zachorowała uczennica szkoły średniej. Przeprowadzono akcję profilaktyczną zgodnie z wytycznymi Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi. Nie udało się ustalić źródła zakażenia.
8. Zarejestrowano 2 osoby zakażone HIV.
9. Zarejestrowano 2 zachorowania na kiłę.
10. W 2017 r. zarejestrowano 12 zgonów z powodu choroby zakaźnej.
11. Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach.
12. Program Szczepień Ochronnych realizowany był zadawalająco. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.
13. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych. W 2017 r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2016 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Zarejestrowano 63 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych. Przybyło 31 dzieci w porównaniu do roku poprzedniego. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.
14. Analiza stanu sanitarnego podmiotów leczniczych wskazuje, że placówki zorganizowane są prawidłowo i spełniają w podstawowym zakresie obowiązujące wymogi sanitarno-epidemiologiczne.
15. Na podstawie uzyskanych dokumentów wynika, że rejestracja zakażeń szpitalnych jest nadal w trakcie wdrażania i wymaga dalszego udoskonalenia.

III. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA ORAZ WODY DO KĄPIELI

Nadzorem objęto **36 urządzeń wodociągowych**, w tym:

- wodociągi o produkcji ≤ 100 [m³/d] – 11 obiektów;
- wodociągi o produkcji 101 – 1000 [m³/d] – 23 obiekty;
- wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 [m³/d] – 2 obiekty;

oraz **8 indywidualnych ujęć** (woda wykorzystywana do działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej).

W ramach prowadzonego nadzoru pobrano do badań **351 próbek wody**:

- 310 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń i sieci wodociągowej;
- 2 próbki wody z kąpieliska;
- 11 próbek wody basenowej;
- 28 próbek ciepłej wody z budynków zamieszkania zbiorowego oraz z podmiotów wykonujących działalność leczniczą całodobową, w celu oceny stopnia skażenia pałeczkami *Legionella sp.*

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Na podstawie wyników badań próbek wody pobranych z w/w urządzeń wodociągowych, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku na koniec 2017 roku ocenił, że jakość wody w **44 nadzorowanych wodociągach** spełniała wymagania.

Wodociągi, w których jakość wody w ciągu roku nie spełniała wymagań określonych w rozporządzeniu MZ w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- indywidualne ujęcie wody Fundacja Rozwoju Karate - Ośrodek DOJO Stara Wieś 1 (bakterie grupy coli);
- indywidualne ujęcie wody ZPM „GAIK” Niedośpielin 70 (bakterie grupy coli);
- indywidualne ujęcie wody M O S i R Radomsko ul. Leszka Czarnego (bakterie grupy coli, Escherichia coli);
- indywidualne ujęcie wody Osada Malutkie s. c. Malutkie 31 (bakterie grupy coli i Enterokoki).

PPIS w Radomsku w drodze decyzji stwierdził brak przydatności wody do spożycia, nakazał unieruchomienie ujęć, zakazał dostarczania wody z tych urządzeń do celów spożywczych i nakazał podjęcie działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do zgodnej z obowiązującymi normami.

Jakość wody w ujęciu DOJO Stara Wieś oraz ZPM „GAIK” Niedośpielin uległa poprawie i odpowiada wymaganiom, co potwierdziły kontrolne badania wody wykonane przez PPIS w Radomsku. M O S i R w Radomsku zmienił źródło zaopatrzenia obiektu w wodę i korzysta z miejskiej sieci wodociągowej.

Ujęcie wody - Osada Malutkie zostało wyłączone z eksploatacji. Obecnie źródłem zasilania obiektu hotelarsko-gastronomicznego w wodę jest wodociąg gminny.

*Okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie wskaźników mikrobiologicznych i/lub parametrów fizykochemicznych w 2017 r. wystąpiło w **9 obiektach**:*

- wodociąg Radomsko (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów);
- wodociąg Kietlin, gm. Radomsko (ogólna liczba mikroorganizmów);
- wodociąg Przerąb, gm. Masłowice (bakterie grupy coli);
- wodociąg Biała Góra, gm. Dobryczyce (bakterie grupy coli);
- wodociąg Przedbórz, ul. Konecka gm. Przedbórz (bakterie grupy coli),
- wodociąg Rzejowice, gm. Kodrąb (ogólna liczba mikroorganizmów, bakterie grupy coli);
- wodociąg Kamieńsk (bakterie grupy coli);
- wodociąg Zagórze, gm. Wielgomłyny (rtęć);
- wodociąg Krępa, gm. Lgota Wielka (arsen).

Z uwagi na powyższe PPIS w Radomsku polecił podjęcie w trybie natychmiastowym działań naprawczych a po ich zakończeniu wykonał kontrolne badania wody mające na celu sprawdzenie, czy woda spełnia określone wymagania. Jakość wody we wszystkich przypadkach uległa poprawie i odpowiadała wymaganiom.

Ogólna liczba ludności zaopatrywanej w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiła – 115.622 osoby. Indywidualne ujęcia wody o odpowiedniej jakości zaopatrywały w wodę do spożycia 738 mieszkańców powiatu, natomiast 51 osób było pozbawionych wody o odpowiedniej jakości z indywidualnych ujęć.

Stosowane technologie uzdatniania wody

Stałe uzdatnianie wody przeznaczonej do spożycia w zakresie:

- parametrów fizykochemicznych (żelazo, mangan) prowadzone było w 11 urządzeniach wodociągowych: Radomsko, Masłowice, Przerąb, Kobieles Wielkie, Krępa, Wiewiórow, Włodzimierz, Kamieńsk, Biała Góra, Józefów Stary, Ludwików;
  - parametrów fizykochemicznych i wskaźników mikrobiologicznych w indywidualnym ujęciu wody Zakładu Przetwórstwa Mięsnego „GAIK” Andrzej Gaik w Niedospielinie.
- W pozostałych 25 wodociągach i 7 indywidualnych ujęciach woda nie była poddawana procesom uzdatniania.

2. Ocena jakości wody w kąpieliskach i w basenie

Nadzorem sanitarnym w zakresie jakości wody do kąpeli objęto **3 obiekty**, w tym:

- kąpielisko w Przedborzu, ul. Turystyczna - zbiornik oparty na cieku wodnym spod Ochotnika;
- miejsce wykorzystywane do kąpeli w m. Zakrzówek Szlachecki – zbiornik retencyjny przy rzece Warcie;
- pływalnia kryta M O S i R w Radomsku.

Kąpielisko i miejsce wykorzystywane do kąpeli

Próbki wody z kąpieliska w Przedborzu były pobierane do badania w ramach kontroli urzędowej przed sezonem oraz przez organizatora zgodnie z ustalonym harmonogramem. W trakcie sezonu wydano 5 bieżących ocen jakości wody z kąpieliska pod względem jej przydatności do kąpeli. Dokonano również sezonowej oceny jakości wody i stwierdzono doskonałą jakość wody w tym kąpielisku.

W oparciu o zestaw danych o jakości wody w tym kąpielisku z lat 2014-2017 dokonano czteroletniej oceny jakości wody i zaklasyfikowano wody w kąpielisku jako „doskonałe”.

Organizator miejsca wykorzystywanego do kąpeli w Zakrzówku Szlacheckim gm. Ładzice pobrał próbki wody do badania przed rozpoczęciem sezonu, a także w trakcie funkcjonowania obiektu. Na podstawie wyników badań wydano 2 oceny o przydatności wody do kąpeli.

W wyniku kontroli tych obiektów w zakresie stanu infrastruktury, przeprowadzonych w trakcie ich funkcjonowania, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kryta pływalnia

Na podstawie wyników badań, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku ocenił, że jakość wody na pływalni spełniała określone wymagania mikrobiologiczne oraz wymagania fizykochemiczne z wyjątkiem okresowego przekroczenia:

- dopuszczalnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, bakterii *Legionella sp.*, oraz
- maksymalnego stężenia: chloru związanego, chloroformu i mętności.

Z uwagi na to, że przyjęte w rozporządzeniu wymagania mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego osób korzystających z pływalni, PPIS w Radomsku kilkakrotnie występował do zarządzającego pływalnią o podjęcie działań mających na celu spełnienie określonych przepisami wymagań jakościowych. W wyniku kontroli przeprowadzonej w ramach interwencji dot. nadmiaru wody na podłogach w szatni krytej pływalni, wydano zalecenie dotyczące wdrożenia zapisów przeprowadzanych czynności porządkowych.

3. Ocena jakości ciepłej wody w budynkach zamieszkania zbiorowego i podmiotach leczniczych realizujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Pod nadzorem znajduje się **10 instalacji ciepłej wody użytkowej.**

W ramach monitoringu jakości wody, w celu wykrywania bakterii *Legionella sp.*, zostało pobranych do badania **28 próbek wody** w 7 obiektach, w tym w 3 znajdujących się pod nadzorem Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi (Szpital Powiatowy w Radomsku, Bursa Szkolna w Radomsku, Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Radomsku), 4 będące pod nadzorem PPIS w Radomsku (Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy AGAMED Pławno, Internat Zespołu Kształcenia Rolniczego Dobryczyce, Schronisko Młodzieżowe – Bursa w Przedborzu, DPS FAMILY w Tarasie). Przeprowadzone badania wykazały brak lub znikome skażenie systemów wodnych pałeczkami *Legionella sp.*

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W 2017 roku objętych nadzorem było ogółem **366 obiektów**, w tym:

- 1 ustęp publiczny stały skanalizowany; 1 ustęp ogólnodostępny; 1 pływalnia kryta; 1 dom pomocy społecznej; 4 inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej; 6 noclegowni i domów dla bezdomnych; 6 obiektów hotelarskich ogółem (5 hoteli i 1 motel); 14 innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (10 podmiotów oferujących wynajem pokoi gościnnych i miejsc noclegowych oraz 4 gospodarstwa agroturystyczne); 93 zakłady fryzjerskie; 41 zakładów kosmetycznych; 1 zakład tatuażu; 5 zakładów odnowy biologicznej; 12 innych obiektów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z w/w usług; 1 obiekt PKS związany z obsługą podróżnych (stanowiska autobusowe), 3 obiekty PKP w tym 1 związany z obsługą podróżnych (perony przy dworcu PKP); 26 terenów rekreacyjnych; 43 cmentarze i 5 domów przedpogrzebowych – ogółem 264 obiekty;
- inne obiekty w tym: 10 zakładów pogrzebowych; 1 świadczący usługi pogrzebowe; 2 kina; 11 obiektów sportowych; 2 punkty sprzedaży odzieży używanej; 2 parkingi; 1 stacja paliw; 52 apteki i punkty apteczne; 5 targowisk i placów targowych; 3 pralnie; 8 obiektów świadczących usługi w zakresie transportu publicznego osób oraz 5 gospodarstw rolnych - ogółem 102 obiekty.

Ogółem przeprowadzono **220 kontrole**, w tym:

- 189 zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na 2017 r.;
- 18 poza harmonogramem (w tym kontrole: sprawdzające wykonanie nałożonych obowiązków, w nowo zarejestrowanych obiektach, na wniosek podmiotów rozpoczynających działalność w celu wydania opinii);
- 13 w ramach interwencji.

W ramach nadzoru nad jakością wody przeprowadzono ogółem **164 kontrole**.

W 23 przypadkach wykonywano nadzór nad ekshumacją.

Wydano:

- **127 decyzji**, w tym: 7 dot. jakości wody, 47 dot. zezwolenia na ekshumację, 3 umarzające postępowanie, 1 zmieniającą termin realizacji nałożonych obowiązków, 1 uchylenie decyzji, 1 zatwierdzającą laboratorium, 66 płatniczych, 1 decyzję dotyczącą sytuowania cmentarza;
- 9 postanowień;
- 8 opinii.

W 2017 r. nie nałożono mandatów karnych.

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej

Stan higieniczno-sanitarny w skontrolowanych obiektach nie budził zastrzeżeń, stwierdzono natomiast uchybienia, które mają wpływ na zapewnienie właściwych warunków świadczenia usług dla ludności oraz utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- wykonywanie badań ciepłej wody użytkowej w kierunku wykrywania bakterii *Legionella sp.* w obiektach hotelarskich niezgodnie z określoną w przepisach częstotliwością;
- brak właściwie opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich (zakłady kosmetyczne);
- brak prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach obiektów użyteczności publicznej (zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej oraz apteki);
- brak lub niewłaściwie wyposażone pomieszczenia porządkowe w obiektach świadczących usługi fryzjersko-kosmetyczne;
- brak podpisanej umowy na odbiór i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych oraz odpadów komunalnych z firmą do tego uprawnioną (zakłady kosmetyczne, fryzjerskie).

Ze względu na stwierdzone w wyniku kontroli uchybienia, zostały wydane terminowe zalecenia pokontrolne. Sposób realizacji tych zaleceń zostanie zweryfikowany podczas kontroli zaplanowanych na 2018 rok.

2. Wyniki kontroli prowadzonych w ramach interwencji

Przeprowadzono **13 kontroli**, które dotyczyły:

- pogorszenia jakości wody z wodociągu Biała Góra. Pobrano do badania próbki wody, które wykazały obecność bakterii grupy coli w ilości 2 jtk. w instalacji wewnętrznej budynku osoby zgłaszającej problem. Wyniki badań próbek wody z sieci wodociągowej nie wykazywały przekroczeń;
- zastrzeżeń co do stanu sanitarno-porządkowego na krytej pływalni M O S i R w Radomsku (nadmiar wody na podłogach w szatni). Kontrola nie potwierdziła zarzutów. Wydano zalecenie dotyczące wdrożenia zapisów przeprowadzanych czynności porządkowych;
- złego stanu sanitarno-higienicznego oraz uciążliwości zapachowych związanych z niewłaściwym użytkowaniem lokali mieszkalnych administrowanych/zarządzanych przez:
  - a) Spółdzielnię Mieszkaniową w Radomsku – 2 przypadki. Oględziny mieszkania i klatki schodowej w jednym przypadku nie potwierdziły zarzutów, natomiast w odniesieniu do drugiego przypadku wydano zalecenie dotyczące doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-porządkowego lokalu, zalecenie wykonano;
  - b) Agencję Nieruchomości Rolnych w Łodzi. Podczas kontroli zalecono uprzątnięcie lokalu i doprowadzenie do należytego stanu sanitarno-higienicznego mieszkania, zalecenie zostało wykonane;
  - c) TBS Sp. z o. o. w Radomsku. W czasie kontroli stan sanitarno-higieniczny mieszkania nie budził zastrzeżeń;
- bytowania insektów w mieszkaniu socjalnym w Radomsku. Zobowiązano lokatora oraz administratora budynku - TBS Sp. z o. o. w Radomsku do przeprowadzenia dezynsekcji, dezynfekcji oraz doprowadzenia do należytego stanu sanitarnego mieszkania, zalecenie wykonano;
- prowadzenia nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi oraz bytowania gryzoni na złomowisku w Wielgomłynach. Zarzuty nie potwierdziły się. Zalecono przedstawić umowę na odbiór odpadów komunalnych, zalecenie zrealizowano;

- złego stanu higieniczno-sanitarnego pojemników w gnieździe śmieciowym do przechowywania odpadów przy blokach mieszkalnych należących do Radomszczańskiej Spółdzielni Mieszkaniowej. Przeprowadzono kontrolę, wydano zalecenia oraz wystosowano pismo do Miasta Radomska dotyczące ustalenia terminów opróżniania oraz mycia pojemników przez PGK Sp. z o. o. jako wykonawcy tych usług. Zalecenia zostały zrealizowane;
- uciążliwości zapachowych związanych z użytkowaniem kabiny typu TOY TOY usytuowanej w bliskiej odległości okien bloków mieszkalnych w Radomsku. Kontrola nie potwierdziła zarzutów wnoszonych w skardze;
- uciążliwości spowodowanych składowaniem obornika na działce w m. Ochocice. Nie stwierdzono przykrych zapachów oraz rozlewisk wokół przyzmy obornika, zalecono usuwać na bieżąco obornik;
- gromadzenia odpadów na terenie posesji prywatnej w Gidlach. Sprawa została przekazana zgodnie z właściwością do Gminy Gidle;
- nieprawidłowości w postępowaniu ze ściekami posesji w m. Borowa gm. Przedbórz. Sprawa w toku.

Mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańcom, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wystąpił do stron odpowiedzialnych za utrzymanie nieruchomości w należytym stanie higieniczno-sanitarnym o podjęcie działań mających na celu doprowadzenie terenu tych posesji do właściwego stanu sanitarno-porządkowego oraz zobowiązał do przestrzegania przepisów określających wymagania w zakresie gospodarowania ściekami i odpadami.

Podsumowanie

1. Około 99% ludności zamieszkałej na terenie powiatu radomszczańskiego było zaopatrywanych w wodę przeznaczoną do spożycia, która odpowiadała wymaganiom. Niewielki odsetek stanowiły wodociągi, w których wystąpiło okresowe, krótkotrwałe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i/lub fizykochemicznych. W wyniku podjętych w trybie natychmiastowym działań naprawczych jakość wody uległa poprawie i spełniała określone w przepisie wymagania.
2. Na podstawie wyników badania wody z kąpieliska oraz z miejsca wykorzystywanego do kąpielii oceniono, że woda spełniała określone w przepisach wymagania. Stan sanitarno-higieniczny tych obiektów również nie budził zastrzeżeń.
3. Stan higieniczno-sanitarny obiektów użyteczności publicznej oceniono jako dobry pomimo stwierdzenia w wyniku czynności kontrolnych drobnych uchybień, na które zostały wydane zalecenia pokontrolne. O wykonaniu części zaleceń informowano PPIS w Radomsku na piśmie. Sposób realizacji pozostałych zaleceń zostanie zweryfikowany podczas kontroli, które zostały zaplanowane na 2018 r.
4. W miejscach dostępnych publicznie, w tym między innymi na terenie cmentarzy oraz w miejscowościach, gdzie zlokalizowane są obiekty turystyczne jak również na terenie miejsc postojowych przy trasach z dużym nasileniem ruchu turystycznego brak wystarczającej ilości toalet ogólnodostępnych. Powyższe powoduje pogarszanie stanu środowiska a tym samym może być przyczyną szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sytuacja w tym obszarze nie ulega poprawie.

5. Nie zmieniło się również podejście władz samorządowych w kwestii organizowania kąpielisk lub miejsc wykorzystywanych do kąpeli wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę i zapewniających bezpieczny wypoczynek. Na nadzorowanym terenie znajduje się tylko 1 kąpielisko i 1 miejsce wykorzystywane do kąpeli. Obecny stan należy ocenić jako niezadawalający.

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA ORAZ MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

Głównym celem działania Sekcji Nadzoru Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku było zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu radomszczańskiego.

W 2017 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Radomsku znajdowało się **1306 zakładów** produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

Najważniejsze grupy zakładów to:

1.	Sklepy spożywcze	598
2.	Żywnienie zbiorowe otwarte	170
3.	Obiekty ruchome i tymczasowe	115
4.	Żywnienie zbiorowe zamknięte	89
5.	Środki transportu żywności	43
6.	Hurtownie spożywcze	31
7.	Piekarnie	23
8.	Ciastkarnie	13
9.	Młyny	5
10.	Wytwornie lodów	6
11.	Automaty do lodów	8
12.	Inne zakłady produkcyjne	12
	w tym: 1 wytwornia makaronu, 1 rozlewnia wina, 1 produkcja przypraw, 8 zakładów produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 1 zakład produkcji kosmetyków	
13.	Gospodarstwa rolne-produkcja pierwotna żywności pochodzenia roślinnego - 97	
14.	Pozostałe zakłady – 96,	
	w tym między innymi: 50 aptek, 12 punktów aptecznych, 6 sklepów zielarskich, 10 zakładów obrotu kosmetykami, 18 zakładów obrotu materiałami do kontaktu z żywnością.	

Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę zakładów stanowiły sklepy spożywcze 598 (45,8%), zakłady żywienia zbiorowego otwarte 170 (13,0%), zakłady żywienia zbiorowego zamknięte 89 (6,8%), obiekty ruchome i tymczasowe 115 (8,8%), środki transportu żywności 43 (3,3%), magazyny hurtowe 31 (2,4%), piekarnie 23 (1,8%), ciastkarnie 13 (0,9%).

Kontrole przeprowadzono zgodnie z przyjętym na rok 2017 harmonogramem kontroli. Wykonywano także kontrole poza harmonogramem, w każdym przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji o uchybieniach sanitarnych zagrażających zdrowiu lub życiu ludzi w związku z realizacją zadań w ramach systemu informowania o produktach niebezpiecznych RASFF a także na wniosek przedsiębiorców. W roku 2017 nie przeprowadzono kontroli w związku z powiadomieniami systemu RAPEX gdyż nie było takich powiadomień.

W 2017 r. skontrolowano **448 zakładów** co stanowiło 34,3% wszystkich zakładów będących pod nadzorem.

Przeprowadzono **730 kontroli i rekontroli**.

Wydano **248 decyzji administracyjnych**, w tym 61 decyzji opłatowych, 6 nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego nadzorowanych zakładów w wyznaczonym terminie, 100 decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu, 81 w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru.

Skierowano **4 wnioski** do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi o nałożenie kary pieniężnej na podstawie art. 103 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. PWIS w Łodzi nałożył **3 kary na kwotę 4.500 zł**.

W 1 przypadku PWIS w Łodzi odstąpił od wymierzenia kary pieniężnej i poprzestał na pouczeniu strony o konieczności przestrzegania przepisów prawa żywnościowego.

Nałożono także **34 mandaty karne na sumę 7.200 zł**.

Do badań laboratoryjnych pobrano **161 prób** różnych artykułów spożywczych, 7 prób materiałów do kontaktu z żywnością oraz 6 prób kosmetyków.

Zakwestionowano 1 próbę żywności z powodu nieprawidłowego znakowania. Producent kwestionowanego produktu znajduje się na terenie innego powiatu i województwa.

Do PPIS w Radomsku wpłynęło **35 interwencji** od konsumentów. Zasadnych było 13 (37%). Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone. W 15 przypadkach gdzie podany był adres zamieszkania i dane osoby zgłaszającej interwencję o wynikach przeprowadzonych działań udzielono osobom skarżącym odpowiedzi na piśmie.

Ponadto skontrolowano stołówki prowadzące żywienie zbiorowe w zakładach organizujących wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W okresie od 1 stycznia do 31 lipca 2017 r. na terenie województwa łódzkiego zarejestrowano 57 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A.

Do zakażenia dochodzi między innymi poprzez spożycie skażonej żywności np. niemytych owoców lub warzyw. W związku z tym wzorem lat ubiegłych prowadzone były kontrole producentów pierwotnych to znaczy rolników uprawiających tzw. owoce miękkie oraz warzywa i sprzedających je w ramach rolniczego handlu detalicznego np. na targowiskach. Działania te prowadzone były w porozumieniu z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych. Kontrolowano usytuowanie plantacji, zaopatrzenie w wodę, sposób prowadzenia oprysków i nawożenia, zabezpieczenie plantacji i pomieszczeń z nimi związanych przed dostępem szkodników i zwierząt, dostęp do urzędzeń sanitarnych dla pracowników zatrudnionych przy zbiorach, oraz stan zdrowia zatrudnionych pracowników. Skontrolowano 11 gospodarstw rolnych. Nie stwierdzono istotnych stwarzających zagrożenie nieprawidłowości.

Działania PPIS w Radomsku w 2017 roku mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu, oprócz zaplanowanych w harmonogramie były działaniami akcyjnymi i dotyczyły głównie następujących zagadnień:

1. Działania w ramach systemu RASFF.
2. Wzmoczony nadzór nad legalnością sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów z jego udziałem, w tym dziczyzny oraz prawidłowym postępowaniem zakładów w zakresie odpadów gastronomicznych w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF).

3. Wzmoczone kontrole nad sprzedażą jaj oraz wykorzystywaniem jaj i produktów jajecznych w produkcji żywności.

1. Przeprowadzono **28 kontroli** w związku z nadesłanymi powiadomieniami w systemie RASFF (europejski system informowania o niebezpiecznej żywności i paszach). Takich powiadomień o niebezpiecznej żywności oraz materiałach do kontaktu z żywnością, które znalazły się w sprzedaży na terenie powiatu radomszczańskiego w roku 2017 wpłynęło 8. Działania PPIS w tym zakresie polegały na sprawdzeniu czy wymienione w powiadomieniach produkty znajdują się w obrocie w obiektach na terenie powiatu oraz nadzorowaniu procesu ich wycofywania z rynku. Najważniejsze z nich dotyczyły następujących produktów:

- rodzynki pochodzące z Turcji, w których stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A,
- jaja pochodzące z Polski, w których stwierdzono obecność niedozwolonego pestycydu fipronilu,
- łyżki cedzakowe z Chin, w których stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych,
- smoczki kauczukowe produkcji polskiej, w których stwierdzono migrację N-nitrozoamin oraz substancji zdolnych do tworzenia nitrozoamin,
- czekolada mleczna produkcji polskiej, w której stwierdzono obecność bakterii Salmonella.

2. W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 08.09.2016 r. w sprawie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), na terenie powiatu prowadzone były wnikliwie, wzmoczone kontrole:

- na targowiskach, w celu wykrywania nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z niej otrzymanych, kontrole te przeprowadzano wspólnie z pracownikami Inspekcji Weterynaryjnej,

- w zakładach żywienia zbiorowego, w szczególności oferujących produkty pochodzenia wieprzowego na uroczystości rodzinne (np. wesela), w celu weryfikacji źródeł pozyskania mięsa wieprzowego, dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z nich otrzymanych, sposobu zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności częstotliwości odbierania odpadów,

- w zakładach handlu detalicznego realizowanych w ramach bieżącego nadzoru.

Raporty z przeprowadzonych działań przekazywane były do PWIS w Łodzi co 2 tygodnie do końca 2017 r. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach. Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2018 roku.

3. W związku z pismem PWIS w Łodzi z dnia 04.07.2017 r. dotyczącym licznych nieprawidłowości, które występują w obrocie jaj i wyrobów jajecznych, w szczególności masy jajecznej, oraz z występującymi przypadkami skażenia jaj niedozwolonym pestycydem fipronilem, prowadzono wzmoczone działania kontrolne w tym zakresie, w hurtowniach, punktach handlowych, zakładach produkcyjnych (piekarnie, ciastkarnie). Wnikliwie kontrolowano dokumentację, która powinna towarzyszyć dostawom jaj, daty minimalnej trwałości, oraz sposób utylizacji (po upływie terminu przydatności) jako produktu ubocznego pochodzenia zwierzęcego (kat.3). Raporty z kontroli przesyłano do PWIS w Łodzi co 2 tygodnie. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach.

Wnioski.

1. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno-technicznego placówek, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie, wdrożenia i funkcjonowania w coraz większej ilości zakładów systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP), ale także kontroli zewnętrznej, sprawowanej przez PIS w ramach urzędowej kontroli żywności.
2. Najwięcej problemów występuje w zakładach obrotu żywnością oraz obiektach ruchomych i tymczasowych. Ruchome punkty gastronomiczne i handlowe z racji charakteru prowadzonej działalności często mają problemy z przestrzeganiem wymagań sanitarnych. W przypadku sklepów wynika to z ich różnorodności (od dużych marketów po punkty handlu obwoźnego) oraz dużego asortymentu sprzedawanych produktów. Osoby zatrudnione w zakładach branży spożywczej bardzo często nie posiadają odpowiednich kwalifikacji, wiedzy nt. zapewnienia bezpieczeństwa żywności, podstawowych zasad higieny, przepisów prawa żywnościowego, potencjalnych zagrożeń. Zmiana mentalności tych osób przebiega powoli ale systematycznie.
3. W 2017 roku na terenie powiatu radomszczańskiego nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, zarówno pod względem skali zjawiska jak i rodzaju zagrożenia. Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości można określić mianem typowych, które można było szybko i skutecznie wyeliminować za pomocą rutynowych procedur postępowania – co uczyniono.
4. W stosunku do lat ubiegłych struktura zakładów branży spożywczej na terenie powiatu radomszczańskiego nie uległa istotnym zmianom. Występują niewielkie wahania ilości obiektów w poszczególnych grupach wynikające z tego, że część z nich ulega likwidacji ale w ich miejsce powstają nowe. Największa rotacja występuje w sklepach spożywczych i punktach gastronomicznych.
5. Zmalała istotnie liczba powiadomień napływających w ramach systemu RASFF. W 2017 roku wpłynęło ich 8 (w 2016 roku – 24).

VI. STAN SANITARNY SZKÓŁ I INNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

Informacje ogólne

W 2017 roku bieżącym nadzorem sanitarnym objęto **99 obiektów**, w tym:

- 3 niepubliczne żłobki; 2 kluby dziecięce; 25 przedszkoli; 40 szkół podstawowych; 6 gimnazjów; 8 zespołów szkół, w tym 6 zespołów szkolno-przedszkolnych, 2 zespoły szkół ponadgimnazjalnych; ponadgimnazjalna szkoła zawodowa; szkoła muzyczna I°; bursa szkolna; 2 schroniska, 6 placówek wsparcia dziennego (5 świetlic środowiskowych, klub młodziaka); 4 placówki kształcenia ustawicznego.

W związku z wejściem w życie ustawy - Prawo oświatowe:

- wykreślono z rejestru nadzorowanych obiektów 20 placówek (1 szkoła podstawowa przekształcona w zespół szkolno-przedszkolny; 16 zespołów szkolno-gimnazjalnych przekształconych w szkoły podstawowe; 3 gimnazja zlikwidowane).
- wpisano do rejestru 22 placówki (2 niepubliczne przedszkola; 2 prywatne kluby dziecięce; 17 szkół podstawowych; 1 zespół szkolno-przedszkolny).

Przeprowadzono ogółem **114 kontroli**, w tym:

- 90 kontroli planowanych zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na 2017 r.,
- 22 kontrole nieplanowane, w tym:
  - 6 kontroli sprawdzających wykonanie nałożonych na stronę obowiązków;
  - 4 kontrole na wnioski podmiotów w celu wydania opinii,
  - 1 kontrola interwencyjna,
  - 3 kontrole w nowych obiektach,
  - 1 kontrola doraźna (uzupełniająca),
  - 9 kontroli w zakresie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży (zgłoszone w bazie wypoczynku).

Wydano **34 decyzje administracyjne**, w tym:

- 9 merytorycznych w wyniku stwierdzonych nieprawidłowości;
- 20 płatniczych;
- 5 zmieniających termin realizacji nałożonych obowiązków.

1. Stan higieniczno-sanitarny szkół i placówek oświatowo-wychowawczych

Ogółem skontrolowano **99 obiektów**, w tym 9 w zakresie oceny warunków wypoczynku. W 9 obiektach stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji nałożono obowiązek ich usunięcia.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego: ścian i sufitów w salach lekcyjnych, sanitariatach, szatniach oraz podłogi w korytarzu; użytkowania pomieszczeń, których poziom podłogi znajduje się poniżej terenu urządzonego przy budynku szkoły jako sal lekcyjnych, co nie zapewnia uczniom właściwych warunków pobytu w szkole. W 4 placówkach obowiązki wykonano w terminie, w pozostałych termin realizacji nakazów nie upłynął.

Pomieszczenia sanitarno-higieniczne we wszystkich placówkach są skanalizowane, bieżąca zimna i ciepła woda oraz środki do utrzymania higieny osobistej dla uczniów były zapewnione.

W 2 skontrolowanych obiektach standardy dostępności do urządzeń sanitarnych nie były zachowane (Publiczna Szkoła Podstawowa Gidle, Gimnazjum Gidle). Wydawane zalecenia pokontrolne w tym zakresie nie są realizowane.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dobryszycach i PSP Nr 2 w Radomsku są użytkowane pomieszczenia przeznaczone na pobyt dzieci, których poziom podłogi znajduje się poniżej terenu urządzonego przy budynku szkoły, co jest niezgodne z przepisami. Wydano zalecenia pokontrolne i poinformowano o powyższym organy prowadzące. Termin realizacji zaleceń nie upłynął.

Pomieszczenia przeznaczone do przebywania ludzi były wentylowane, kontrole okresowe przewodów wentylacyjnych były przeprowadzane systematycznie, z wyjątkiem szkoły filialnej w Przerębie, o czym poinformowano Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Radomsku.

Kontrola przeprowadzona w Zespole Wychowania Przedszkolnego w Kobielach Wielkich wykazała, że powierzchnia przeznaczona na pobyt dzieci w placówce jest niewystarczająca w stosunku do liczby dzieci, w związku z czym PPIS w Radomsku wystąpił do organu prowadzącego, o podjęcie działań mających na celu usunięcie nieprawidłowości.

W pozostałych skontrolowanych obiektach stan higieniczno-sanitarny nie budził zastrzeżeń.

W wyniku wykonania nałożonych obowiązków w roku bieżącym oraz w latach ubiegłych, w 9 obiektach stan higieniczno-sanitarny uległ poprawie.

Bezpieczeństwo sanitarne piaskownic

W trakcie bieżących kontroli obiektów oceniano również stan sanitarny piaskownic znajdujących się na terenach placówek oświatowo-wychowawczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zabezpieczania piaskownic przed możliwością zanieczyszczenia odchodami zwierzęcymi oraz wymiany piasku.

2. Żywnienie

Okolo 34% uczniów uczęszczających do skontrolowanych szkół korzystało z ciepłych posiłków przygotowywanych w stołówkach szkolnych lub dostarczanych przez firmę cateringową oraz 4% korzystało z II śniadań, w tym 31% korzystało z dofinansowania do wyżywienia w formie obiadów lub tzw. drugich śniadań. Stanowi to około 12,0 % ogólnej liczby uczniów uczęszczających do szkół. W roku ubiegłym z dofinansowania korzystało około 13,0% ogólnej liczby uczniów. Żadnej formy dożywiania nie prowadził Zespół Szkolno-Przedszkolny w Gorzędowie.

Nadzorowane placówki oświatowo-wychowawcze prowadziły następujące formy żywienia:

- obiady przygotowywane w stołówkach szkolnych i przedszkolnych zapewniało 19 skontrolowanych szkół oraz 13 przedszkoli;
- obiady dostarczane przez firmy cateringowe do 9 szkół, 8 przedszkoli niepublicznych, 4 przedszkoli publicznych, 2 żłobków niepublicznych;
- tzw. drugie śniadania w postaci kanapek, pieczywa cukierniczego, napoju zapewniało 12 szkół.

W bursie Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Przedborskiej w Przedborzu prowadzone jest żywnienie zbiorowe. Posiłki przygotowywane są na miejscu przez własny blok żywieniowy. W schroniskach w Przedborzu, podobnie jak w roku ubiegłym, wydzielona jest kuchnia samoobsługowa właściwie wyposażona, gdzie posiłki przygotowywane były we własnym zakresie.

3. Dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii

Czynności kontrolne w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości.

Dzieci/uczniowie mają zapewnione właściwe stanowiska pracy, dostosowane do ich wzrostu zgodnie z wymaganiami Polskiej Normy

4. Higieniczna ocena planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych

W tym obszarze stwierdzono nieprawidłowości w jednej szkole w 7 oddziałach (PSP Nr 7 w Radomsku), wydano terminowe zalecenie dot. usunięcia nieprawidłowości. Zalecenia wykonano. W pozostałych skontrolowanych szkołach plany były zgodne z zasadami higieny pracy umysłowej.

5. Ocena warunków sanitarno-higienicznych dla dzieci 5, 6 letnich w tzw. oddziałach zerowych w placówkach oświatowych

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że w 15 przedszkolach, 29 szkołach podstawowych oraz w 4 zespołach szkół funkcjonują oddziały „zerowe”.

W 7 placówkach występują braki odpowiedniej infrastruktury do funkcjonowania tych oddziałów tj. zbyt mała powierzchnia sali; pomieszczenia sanitarne niedostosowane do wysokości dzieci; brak wydzielonego placu rekreacyjnego dla młodszych dzieci.

6. Ocena warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Dziewięć placówek nie posiadało własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć w-f tj. żadnej sali do ćwiczeń czy też boiska:

- PSP Gidle ul. Szkolna 7 (zajęcia w-f odbywały się w sali gimnastycznej gimnazjum w tym samym budynku lub na gminnym boisku);
- PSP Wielgomłyny ul. Radomszczańska 9 (zajęcia były prowadzone w gminnej hali sportowej);
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa Nr 1, 97-500 Radomsko ul. Krakowska 180 (w ramach zajęć w-f dzieci uczęszczały na krytą pływalnię);
- PSP Brudzice, gm. Lgota Wielka (zajęcia odbywały się w gminnej hali sportowej);
- Publiczne Gimnazjum Kamieńsk (korzystało z bazy sportowej Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w tym samym budynku);
- Publiczne Gimnazjum Gomunice (zajęcia prowadzono w gminnej hali sportowej);
- Publiczne Gimnazjum Lgota Wielka (korzysta z zespołu sportowego PSP w tym samym budynku);
- Publiczne Gimnazjum Wielgomłyny (zajęcia odbywały się w gminnej hali sportowej);
- Publiczne Gimnazjum Żytno (korzysta z zespołu sportowego PSP w tym samym budynku).

Warunki do prowadzenia zajęć sportowych nie są wystarczające w następujących szkołach:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny Gorzędów, gm. Kamieńsk;
- Publiczna Szkoła Podstawowa Kraszewice, gm. Masłowice;
- Publiczna Szkoła Podstawowa Borzykowa, gm. Żytno.

W/w obiekty posiadają tylko boisko. Zajęcia sportowe odbywają się w korytarzu szkolnym.

Na 44 skontrolowane szkoły 17 korzysta z zespołów sportowych z pełnym zapleczem (tj. magazynki sprzętu sportowego, przebieralnie, natryski, umywalnie, toalety).

W 4 szkołach natryski są wykorzystywane tylko po zajęciach dodatkowych, w 11 obiektach nie są wykorzystywane, w 1 nieczynne (od kilku lat wyłączone z użytkowania - w 2017 r. rozpoczął się remont zaplecza sportowego).

7. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Skontrolowane obiekty zapewniały uczniom opiekę pielęgniarstwa. Jednak nie wszystkie placówki posiadają gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

Na 44 skontrolowane szkoły 30 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, 14 szkół korzysta z gabinetów wspólnych z inną szkołą w tym samym budynku lub w ośrodkach zdrowia (zawarte stosowne umowy). Podobnie jak w latach ubiegłych w dużych szkołach miejskich pielęgniarki są zatrudnione 3-4 razy w tygodniu natomiast w mniejszych 1 raz w tygodniu lub 1-2 razy w miesiącu.

8. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa (atesty, certyfikaty, znaki bezpieczeństwa) dla posiadanego wyposażenia

W dalszym ciągu stwierdza się w placówkach wyposażenie, sprzęt i meble edukacyjne zakupione w latach 80 i 90-tych nie posiadające wymaganych certyfikatów lub atestów oraz znaków bezpieczeństwa. Obecnie nabywane urządzenia i sprzęt sportowy, meble edukacyjne stanowiące wyposażenie sal zajęć posiadają wymagane atesty lub certyfikaty. Należy jednak zaznaczyć, że procent mebli z certyfikatami z roku na rok zwiększa się.

9. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w placówkach oświatowo-wychowawczych

Źródłem zaopatrzenia szkół i placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór nad jakością wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów sprawują organy inspekcji sanitarnej. Jakość wody w omawianych wodociągach odpowiadała wymaganiom.

Nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami oraz ściekami powstałymi na terenie tych obiektów w czasie kontroli nie stwierdzono.

10. Ocena warunków wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku skontrolowano:

- obozy jeździeckie zorganizowane w m. Malutkie 31A, gm. Dobryczyce w ramach wypoczynku zimowego (1 turnus) oraz wypoczynku letniego (1 turnus);
- 4 obozy sportowe zorganizowane w Centrum Japońskich Sztuk Walki „DOYO” Stara Wieś gm. Przedbórz w ramach wypoczynku letniego oraz 1 w okresie ferii zimowych;
- 2 obozy sportowe w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w Przedborzu w ramach wypoczynku letniego.

Przedmiotem kontroli była ocena stanu sanitarnego obiektów, która obejmuje teren, budynki i ich wyposażenie techniczne oraz ocenę jakości wody pitnej w tych obiektach. Ocenie podlegały również pomieszczenia mieszkalne oraz inne pomieszczenia udostępniane uczestnikom wypoczynku.

Nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach nie stwierdzono. Organizatorzy zapewнили uczestnikom wypoczynku bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Podsumowanie

1. W wyniku kontroli przeprowadzonych w zakresie przygotowania szkół do nowego roku szkolnego stwierdzono, że prace remontowe i porządkowe były zakończone przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, za wyjątkiem 2 placówek, w których remonty zakończono do końca września. Dyrektorom tych szkół zwrócono uwagę na zagrożenia, jakie mogą powodować trwające w czasie roku szkolnego prace remontowe.
2. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż w 4% skontrolowanych szkół standardy dostępności do urządzeń sanitarnych nie są zachowane. Są to te same placówki, mieszczące się w tym samym budynku i korzystające z tych samych urządzeń. Zalecenia pokontrolne w w/w zakresie nie są realizowane.
3. Uzyskano poprawę w obszarze zapewnienia odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych dla dzieci 5, 6 letnich w tzw. oddziałach zerowych w placówkach oświatowych.
Na 48 placówek, w których funkcjonują oddziały zerowe, w 7 stwierdzono niedobory w obszarze infrastruktury.
4. Na podstawie dokonywanych ocen dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii nieprawidłowości nie stwierdzono. Z roku na rok zwiększa się procent mebli nowych posiadających certyfikaty, często są to meble z możliwością regulacji.
5. Dziewięć szkół nie posiadało własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego a uczniowie korzystali z zaplecza sportowego innych szkół oraz gminnych obiektów sportowych w miarę możliwości, z uwagi na nie wystarczającą bazę sportową. Trzy szkoły nie posiadają infrastruktury sportowej z wyjątkiem boiska. Podobnie jak w latach ubiegłych nie w pełni wykorzystywano istniejące zaplecze, ponieważ uczniowie rzadko korzystali z urządzeń natryskowych po odbytych zajęciach wychowania fizycznego. Powyższe obszary oceniono negatywnie.
6. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego dzieciom korzystającym z placów zabaw (w tym piaskownic) w roku 2017 nieprawidłowości nie stwierdzono.
Skontrolowane placówki zapewniały właściwą ochronę tych urządzeń przed zanieczyszczeniem odchodami zwierząt oraz wymianę piasku przed sezonem i w jego trakcie.
7. W oparciu o wyniki kontroli, obszar dotyczący realizowania przez szkoły i placówki oświatowe obowiązku zapewnienia uczniom profilaktycznej opieki zdrowotnej, oceniono negatywnie zwłaszcza w szkołach wiejskich (opieka 1 raz w tygodniu lub 1-2 razy w miesiącu).
8. Kontrole pokazują, że sukcesywnie ulegają poprawie warunki pobytu dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe).

VII. WARUNKI SANITARNO - HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

Nadzorem objęto **421 zakładów pracy**, które zatrudniały 12114 pracowników. Skontrolowano **100 obiektów**, w których było zatrudnionych 6197 pracowników.

Dominującym pod względem ilości zatrudnionych pracowników jest sektor produkcji urządzeń elektronicznych – 15,2 % ogółu zatrudnionych, następnie przemysł meblarski – 13,5 %, produkcja artykułów spożywczych – 11,9 % zatrudnionych, handel hurtowy i detaliczny łącznie ok. 11,6 %, produkcja metali i metalowych wyrobów gotowych – 8,2 % ogółu zatrudnionych oraz produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych i surowców mineralnych – 7,6 % zatrudnionych.

Największy odsetek stanowią zakłady, gdzie zatrudnionych jest do 9 pracowników tj. 211 zakładów, co stanowi 50,1 % zakładów objętych nadzorem. W 167 zakładach zatrudnia się od 10 do 49 pracowników (39,7 %), 36 zakładów zatrudnia od 50 do 249 osób, a w 7 zakładach zatrudnionych jest powyżej 250 osób.

Ogółem przeprowadzono **155 kontroli**, w tym:

- 85 kontroli zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na 2017 r.,
- 45 kontroli poza harmonogramem (w ramach nadzoru nad pracami związanymi z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, w związku przekroczeniami NDS, NDN czynników szkodliwych dla zdrowia, kontrole interwencyjne, zakłady nowozarejestrowane);
- 25 kontroli sprawdzających wykonanie nałożonych na stronę obowiązków.

Ponadto przeprowadzono:

- **3 wizytacje** w ramach postępowania w sprawie choroby zawodowej.

Wydano ogółem **111 decyzji administracyjnych**, w tym:

- 42 merytoryczne (w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, zmieniających termin wykonania);
- 40 płaćniczych;
- 21 w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi;
- 8 dotyczących chorób zawodowych (1 stwierdzającą chorobę zawodową, 6 o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, 1 umarzająca).

Wydano **5 upomnień** w postępowaniu administracyjno-egzekucyjnym.

1. Stan higieniczno – sanitarny obiektów

Podczas przeprowadzanych kontroli w **13 zakładach pracy** stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych oraz sanitarno-higienicznych. W stosunku do tych podmiotów wydano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, w celu poprawy warunków pracy zatrudnionych pracowników.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń: 13 przypadków w tym: brak prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych i w pomieszczeniach pracy, nieprawidłowa wysokość w pomieszczeniu pracy, brak warunków do przechowywania odzieży pracowników oraz prawidłowo wyposażonej jadalni, brak bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych, zniszczona malatura ścian w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnym i pomieszczeniach pracy;

- brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy: 27 przypadków;
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego: 5 przypadków;
- brak rejestru czynników szkodliwych: 2 przypadki;
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia: 6 przypadków.

2. Zagrożenia dla zdrowia ludzkiego wynikające ze specyfiki produkcji zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu radomszczańskiego

Niezmiennie od kilku lat około 294 pracowników zatrudnionych w zakładach na terenie naszego powiatu jest narażonych na szkodliwe działanie hałasu występującego w środowisku pracy.

Przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy występują w zakładach:

- Ardagh Metal Beverage Poland Sp. z o.o. Radomsko, ul. Krasickiego 150/152 (dawniej Ball Packaging), gdzie w przekroczeniu pracuje 97 osób;
- „Fameg” Sp. z o.o. Radomsko, ul. 11 Listopada 2 - 59 osób,
- „Metalurgia” S.A. Radomsko, ul. Św. Rozalii 10/12 - 25 osób,
- Zakłady Mięsne „Brat-Pol” w Wólce Włociańskiej - 10 osób;
- „recan Organizacja Odzysku” S.A., Radomsko, ul. Krasickiego 173 – 5 osób.

W tych zakładach pracodawcy wprowadzili w życie program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas.

Ponadto w 2017 roku stwierdzono przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu w zakładach:

- PRT Radomsko Spółka z o.o. ul. Geodetów 8, 97-500 Radomsko, gdzie w przekroczeniu pracuje 18 osób,
- SKB Drive Tech S.A. ul. Krasickiego 63/71, 97-500 Radomsko – 13 osób,
- PPUH Konstalex Spółka z o.o. ul. Sucharskiego 49, 97-500 Radomsko – 11 osób.

W stosunku do w/w podmiotów wydano decyzje zobowiązujące pracodawców do obniżenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy co najmniej do wartości najwyższego dopuszczalnego natężenia. Termin realizacji obowiązków nie upłynął.

W 2017 r. nie stwierdzono przekroczeń normatywów higienicznych innych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Odsetek pracujących w przekroczeniach dopuszczalnych wartości czynników szkodliwych dla zdrowia w stosunku do lat ubiegłych utrzymuje się na podobnym poziomie. Pracodawcy sukcesywnie czynią starania w celu ograniczenia narażenia pracowników na działanie ponadnormatywnego hałasu między innymi poprzez wymianę parku maszynowego i reorganizację stanowisk pracy (między innymi Fameg Spółka z o.o. w Radomsku).

3. Zagrożenia związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest

W ramach prowadzenia nadzoru w zakresie przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem, zabezpieczaniem i magazynowaniem wyrobów zawierających azbest przeprowadzono 5 kontroli.

Mając na uwadze zabezpieczenie ludzi i środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieprawidłowym postępowaniem podczas wykonywania prac związanych z usuwaniem i zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest, PPIS w Radomsku wystąpił do firmy

RENOVO, która współpracuje z gminami na terenie powiatu radomszczańskiego w zakresie odbioru i transportu odpadów zawierających azbest i zobowiązał podmiot do informowania o terminie ich wykonywania, co umożliwi przeprowadzenie kontroli w powyższym zakresie. PPIS w Radomsku występował również do władarzy gmin o podjęcie współpracy w tym obszarze.

4. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w zakładach pracy

Około 95% nadzorowanych obiektów jest zaopatrywanych w wodę przeznaczoną do spożycia z urządzeń wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia. W kilku przypadkach pracodawcy deklarowali, że woda pochodząca z indywidualnych ujęć przeznaczona była wyłącznie do celów technologicznych (np. „FAMEG” Sp. z o.o. w Radomsku) a pracownikom zapewnia się wodę do spożycia w opakowaniach jednostkowych. Dla kilku zakładów źródłem zaopatrzenia w wodę są indywidualne ujęcia wody (np. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Radomsku, Zakład Przetwórstwa Mięsnego Gaik w Niedospielinie, Zakłady Mięsne BRAT-POL Wólka Włosciańska).

W/w ujęcia wody są objęte nadzorem przez PPIS w Radomsku.

Nieczystości płynne pochodzące z nadzorowanych obiektów odprowadzane były do kanalizacji centralnej (miejskiej, gminnej) lub do zbiorników przeznaczonych do gromadzenia ścieków. W części podmiotów funkcjonują tzw. ekologiczne oczyszczalnie przydomowe.

Odpady komunalne gromadzone były w przeznaczonych do tego celu pojemnikach.

W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami (brak umów na odbiór odpadów komunalnych i ścieków oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi). Z tego względu wydawano stosowne zalecenia pokontrolne.

5. Postępowanie w sprawie chorób zawodowych

Inspekcja sanitarna sprawuje nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy w celu wzmocnienia ochrony pracowników przed negatywnym oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych oraz innych chorób związanych z warunkami pracy.

Pracodawca jest obowiązany stosować środki zapobiegające chorobom zawodowym, w szczególności: utrzymywać w stanie stałej sprawności urządzenia ograniczające lub eliminujące szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiska pracy, przeprowadzać na własny koszt badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać te wyniki a także udostępniać wyniki badań i pomiarów pracownikom.

W roku 2017 r. prowadzono 2 postępowania dotyczące chorób zawodowych. Wydano 1 decyzję stwierdzającą chorobę zawodową (astma oskrzelowa) oraz 6 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

6. Środki zastępcze

W ramach realizacji zadań w zakresie kontroli przestrzegania przepisów zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych PPIS w Radomsku prowadził postępowanie administracyjne w stosunku do osób fizycznych wprowadzających do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne i w drodze decyzji:

- w 2 przypadkach (osoby fizyczne) zakazał wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz produktów zawierających nowe substancje psychoaktywne, nakazał ich wycofanie z obrotu, w 7 przypadkach orzekł o przepadku tych produktów na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu;
- wymierzył 2 kary pieniężne za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych podejmowano współpracę z organami Policji, Prokuraturą Rejonową w Radomsku i Piotrkowie Trybunalskim w zakresie informowania o podejmowanych działaniach a także ze Szpitalem Powiatowym w Radomsku o przypadkach zatruc spowodowanych zażyciem tzw. dopalaczy.

7. Promocja zdrowia i bezpiecznych warunków pracy

- W ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w dalszym ciągu prowadzono monitoring aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy w powiecie radomszczańskim. Ponadto podczas kontroli prowadzono w zakładach pracy dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki antytytoniowej (ulotki, plakaty, broszury o tematyce antynikotynowej) w ramach promowania zdrowego stylu życia w miejscu pracy.
- Podczas kontroli informowano przedsiębiorców o kampanii informacyjnej „*Bezpieczni na starcie, zdrowi na mecie*” mającej na celu m.in. promowanie zrównoważonego zarządzania wiekiem w miejscu pracy oraz przekazywano materiały edukacyjne oraz broszury o powyższej tematyce. Informacje na temat kampanii zamieszczano także na stronie internetowej Stacji.
- W wybranych zakładach z uwagi na ich specyfikę i warunki pracy przekazywano podczas bieżących kontroli pracodawcom i specjalistom do spraw bhp materiały przygotowane przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi dotyczące: minimalizowania ryzyka uszkodzenia słuchu w miejscu pracy, zapobiegania alergii zawodowej, profilaktyki chorób zawodowych skóry, profilaktyki boreliozy i innych chorób przenoszonych przez kleszczce jako chorób zawodowych oraz zapobiegania zakażeniom krwiopochodnym u personelu medycznego.

Podsumowanie

1. W dalszym ciągu jednym z najważniejszych zagadnień w nadzorze bieżącym jest nadmierny hałas występujący w środowisku pracy, który stanowi zagrożenie dla zdrowia pracowników. W 6 zakładach pracy utrzymują się przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu na stanowiskach pracy. W tych obiektach są realizowane „*Programy działań organizacyjno – technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas*”, których zadaniem jest zapobieganie skutkom oddziaływania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.
2. W większości przypadków pracodawcy dostosowują technologie produkcji do nowoczesnych standardów, odnawiają pomieszczenia produkcyjne i higieniczno - sanitarne, dbają o prawidłowe wyposażenie i urządzenie tych pomieszczeń, zapewniają pracownikom odpowiednią odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej oraz przestrzegają terminowości przeprowadzania badań

profilaktycznych pracowników. Oceniono, że nastąpiła poprawa warunków pracy na nadzorowanym terenie.

3. Wyniki prowadzonych kontroli pokazują, że nowo powstałe obiekty spełniają wymagania prawa budowlanego i przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (szczególnie dotyczy to tzw. strefy inwestycyjnej w Radomsku).

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w realizowanych obiektach, takich jak placówki ochrony zdrowia, obiekty żywieniowo - żywnościowe, zakłady pracy, oraz zapewnienie aby obiekty po ich zrealizowaniu nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie.

Do podstawowych zadań Samodzielnego Stanowiska Pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy zajmowanie stanowisk w zakresie sanitarno-higienicznym w sprawach:

- Opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

- Opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Rozpatrywanie wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

W trakcie uzgadniania dokumentacji zwracano uwagę czy planowana inwestycja po zrealizowaniu zgodnie z przyjętymi w opracowaniu rozwiązaniami technicznymi, technologicznymi i organizacyjnymi nie będzie oddziaływała negatywnie na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi.

- Udział w procesie budowlanym realizowanych inwestycji. W trakcie opiniowania dokumentacji projektowej zwracano uwagę na takie zagadnienia, jak zapewnienie właściwych warunków sanitarno – zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy.

Biorąc pod uwagę wymagania techniczno – sanitarne stan obiektów budowlanych oddawanych do użytkowania nie odbiegał od wymogów zawartych w przepisach.

W 2017 roku w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowano stanowiska w zakresie sanitarno-higienicznym w sprawach:

- opinie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (3 opinie - prognoza oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko),
- uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (4 uzgodnienia),
- opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz opinie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (37 opinii o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, 5 opinii o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, 12 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, 1 opinia przed wydaniem postanowienia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko, 2 pisma o nie zakwalifikowaniu zamierzenia

inwestycyjnego do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, 1 wezwanie do uzupełnienia wniosku),

- uzgodnienie dokumentacji projektowej (13 opinii),
- dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych (24 stanowiska),
- sprawy różne (9 pism).

Charakterystyczne największe obiekty oddane do użytku w 2017 r.:

- Budynek hali produkcyjno - magazynowej (etap II) zlokalizowanej w miejscowości Strzelce Małe, na dz. nr ewid. 846/1, 846/2, obr. Strzelce Małe, gm. Masłowice,
- Budynek stacji paliw i budynku obsługi stacji (usługowo-handlowy) w miejscowości Kamieńsk na dz. nr ewid. 217, obr. 2, gm. Kamieńsk,
- Budynek piekarni, wiaty magazynowej oraz zbiornika na ścieki w miejscowości Józefów na dz. nr ewid. 76/3, obr. Józefów, gm. Ładzice,
- Budynek warsztatu stolarskiego w miejscowości Szczepocice Prywatne 19A na dz. nr ewid. 392, obr. Szczepocice Prywatne, gm. Radomsko,
- Rozbudowa budynku produkcyjno - magazynowego wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowości Radomsko przy ulicy Aristide Merloniego 3a na dz. nr ewid. 5/98, 5/99, obr. 36,
- Budynek mieszkalny jednorodzinny z wydzieloną częścią na działalność gospodarczą (gabinet dentystyczny) zlokalizowanego w miejscowości Radomsko przy ul. Przedborskiej 258 na dz. nr ewid. 156, obr. 50,
- Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa budynku produkcyjno-usługowego o pomieszczenia produkcyjno-magazynowe i socjalno-biurowe w miejscowości Kraszewice 29A na dz. nr ewid. 389/1,389/2, 392/1, 392/2, obr. Kraszewice, gm. Masłowice.

IX. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Kierunki działań oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2017 roku zostały wytyczone w oparciu o założenia Narodowego Programu Zdrowia, wytyczne WHO, programy o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim, a także sytuację epidemiologiczną i potrzeby zdrowotne mieszkańców powiatu radomszczańskiego.

Do zadań zrealizowanych w 2017 roku należało:

- monitorowanie programów prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim,
- prowadzenie kampanii społecznych, medialnych oraz akcji profilaktyczno-prozdrowotnych,
- przedstawienie oferty programowej realizowanej przez PPIS w Radomsku szkołom z terenu powiatu,
- współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie zdrowia publicznego, w tym z placówkami oświatowo – wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej, samorządem lokalnym, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi oraz środkami masowego przekazu,
- dystrybucja materiałów edukacyjno – informacyjnych do placówek oświatowo-wychowawczych realizujących działania prozdrowotne,
- prowadzenie działań edukacyjnych w podległych placówkach oświatowo-wychowawczych.

W 2017 roku szkoły z terenu powiatu radomszczańskiego realizowały następujące programy edukacyjne o zasięgu krajowym i wojewódzkim, nadzorowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną:

1. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

- *Czyste powietrze wokół nas* (adresaci- 5-6-latki, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 915 osób.
- *Nie pal przy mnie, proszę* (adresaci - uczniowie kl. I-III szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 272 osoby.
- *Znajdź właściwe rozwiązanie* (adresaci - uczniowie gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 321 osób.
- *Zadbaj o swoje płuca* (adresaci-uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 1303 osoby.
- *„Bieg po zdrowie”* (adresaci-uczniowie IV klas szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 399 osób.
- *Profilaktyczna akcja prozdrowotna w ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu* (adresaci- społeczność lokalna). Liczba odbiorców - ok. 100 osób.
- *Światowy Dzień Rzucania Palenia* (adresaci- społeczność lokalna). Liczba odbiorców ok.195 osób.

2. Trzymaj Formę (adresaci – uczniowie klas IV-VI szkół podstawowych i uczniowie gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie, koordynatorzy i realizatorzy, nauczyciele, dyrektorzy szkół) . Liczba odbiorców 3 069 osób.

3. *Wojewódzka Kampania Profilaktyczna „Dopalaczom mówimy STOP-wyberamy zdrowie* (adresaci - uczniowie gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie). Liczba odbiorców 1477 osób.

4. *Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych:*

- *ARS, czyli jak dbać o miłość* (adresaci - uczniowie szkół ponadgimnazjalnych). Liczba odbiorców 428 osób.
- *Kampania Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu.*

5. *Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS* (adresaci: społeczność lokalna). Liczba odbiorców ok. 100 osób.

W 2017 roku profilaktycznymi programami edukacyjnymi **objęto 8 579** osób (uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne szkół, społeczeństwo powiatu).

W ramach realizacji w/w programów profilaktycznych pracownik Samodzielnego Stanowiska Pracy ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadził **36 wizytacji** oceniających realizację programów edukacyjnych w poszczególnych typach szkół.

Interwencje Nieprogramowe realizowane przez PPIS w Radomsku:

1. Bezpieczeństwo zdrowotne dzieci, młodzieży i dorosłych w okresie zimowym i letnim (ferie, wakacje).

2. Obchody *Światowego Dnia Zdrowia* (7 kwietnia) - kampania informacyjno-edukacyjna skierowana do ogółu społeczeństwa. W 2017 r. Światowy Dzień Zdrowia przebiegał pod hasłem „Depresja. Porozmawiajmy o niej”.

3. Profilaktyka zachorowań na grypę – kolportaż materiałów edukacyjnych (szkoły, ośrodki zdrowia, MOSIR Radomsko, MDK w Radomsku, MBP w Radomsku, Muzeum Regionalne w Radomsku, Placówki Wsparcia Dziennego w Radomsku).

4. *Europejski Tydzień Szczepień*– kampania informacyjno-edukacyjna skierowana do ogółu społeczeństwa. Jest to inicjatywa Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), realizowana i koordynowana na poziomie lokalnym przez poszczególne państwa, a także przez organizacje międzynarodowe i pozarządowe oraz inne podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia.

5. *„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”*- akcja informacyjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej, która ma na celu promocję szczepień ochronnych. Adresatami przedsięwzięcia są wszyscy zainteresowani tematyką szczepień ochronnych, w szczególności rodzice i opiekunowie dzieci oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują szczepienia ochronne.

Podsumowanie

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej są bardzo szerokie – począwszy od bezpieczeństwa żywienia i żywności, bezpieczeństwa wody, zabezpieczenia przed chorobami zakaźnymi i realizację programu szczepień ochronnych, higienę środowiska, promocję zdrowia, medycynę pracy, ochronę przed szkodliwymi substancjami, bezpieczeństwem preparatów chemicznych, kosmetyków – aż po opiniowanie i uzgadnianie projektów inwestycyjnych i infrastrukturalnych.

Realizacja powyższych zadań przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Radomsku ma na celu ciągłą poprawę sytuacji sanitarnej w powiecie radomszczańskim.

Stan sanitarny powiatu w 2017 roku ocenia się jako dobry. Nie odnotowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie zwalnia nas to jednak z prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego oraz działań prowadzonych ustawicznie i z dużym zaangażowaniem na rzecz promocji zdrowia.

W porównaniu z latami ubiegłymi w wielu obszarach objętych nadzorem odnotowano poprawę, lecz wiele jeszcze pozostaje do zrobienia.

Mam nadzieję, że w przedstawionym opracowaniu, które jest efektem naszej codziennej często niedostrzeganej i niedocenianej pracy odnajdą Państwo interesujące zagadnienia zarówno z punktu widzenia samorządowca jak i mieszkańca powiatu.